

تجلی هویت تاریخی - فرهنگی در موزه مردم شناسی

زهره توکلی^{۱*}، حمزه غلامعلی زاده^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشکده معماری و هنر، دانشگاه گیلان، رشت، zohretavakoliiv@gmail.com

۲- استادیار گروه معماری، دانشکده معماری و هنر، دانشگاه گیلان، رشت، h.gholamalizadeh@yahoo.com

چکیده

در طی چند دهه اخیر همراه با رشد شهرنشینی و توسعه شهرها و در پی کم رنگ شدن ارزش‌های فرهنگی اجتماعی، موضوع برنامه ریزی برای طراحی و احداث مراکز فرهنگی با هدف ارتقا ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی مورد توجه ویژه‌ای قرار گرفته‌است. در ایران نیز عدم توجه به باورها، عدم رعایت ارزش‌های معماری اصیل ایرانی و عدم توجه به ویژگی‌های اقلیمی و فرهنگی سبب شده تا امروزه، مطابقت مطلوب بین معماری کشور با باورها، فرهنگ مردم و ویژگی‌های مورد نظر جامعه ایرانی وجود نداشته باشد. تجلی درون‌مایه‌های فرهنگی تاریخی هر شهر، می‌تواند در کالبد فضاهای شهری، صورت پذیرد. از جمله این فضاهای شهری، موزه‌ها هستند که توسعه پدیده‌های دیگر فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی بدون آن‌ها امکان پذیر نیست. باوجود برخورداری از چنین جایگاهی، مشاهده می‌شود که چنین فضاهایی، عموماً در بناهای قدیمی و با تغییر کاربری، بازسازی شده و به ندرت در محیط‌های از ابتدا طراحی شده به منظور برپایی موزه و با توجه به جنبه‌های عملکردی فرهنگی و هنری آن شکل گرفته‌اند. از معضلات دیگر کم توجهی به الگوی طراحی موزه‌ها، رعایت نشدن مسائل امنیتی و ایمنی است که ممکن است خسارات زیادی به همراه آورد.

به نظر می‌آید که طراحی هویت‌مند فضاهای موزه، به گونه‌ای که متناسب با عملکرد آن بوده راه حل موثری در حفظ هویت فرهنگی و تاریخی منطقه باشد. از آنجایی که مطالعه فرهنگ و هویت مردم هر شهر، از جایگاه مهمی در حوزه مطالعاتی مردم شناسی برخوردار است، موزه مردم‌شناسی به عنوان فضایی که با طراحی مناسب بتواند بازخوانی هویت جامعه را فراهم سازد و از معماری ملهم از ارزش‌های فرهنگ تاریخی برخوردار باشد، موضوع پژوهش قرار گرفته تا با بررسی ابعاد مختلف رابطه هویت تاریخی با کالبد فضاهای فرهنگی، راهکارهای مناسب طراحی موزه‌ای استخراج شود که درخور حفاظت از میراث با ارزش گذشته و حفظ ارزش‌های فرهنگی و تاریخی باشد.

واژه‌های کلیدی: موزه، مردم‌شناسی، هویت، ارزش‌های فرهنگی - تاریخی